Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18425

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i, bireylerin mobil cihazlarla kurdu?u ili?kinin potansiyel olarak sorunlu veya ba??ml?l?k düzeyinde olup olmad???n? de?erlendirmeyi amaçlayan psikometrik bir araçt?r. Ölçek, Çi?dem Tekin taraf?ndan 2012 y?l?nda bir yüksek lisans tezi kapsam?nda Türkçe'ye uyarlanm?? ve geçerlik-güvenirlik çal??malar? gerçekle?tirilmi?tir. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye popülasyonunda mobil telefon kullan?m?na yönelik ba??ml?l?k e?ilimlerini, sosyal i?levsellikteki bozulmalar? ve olumsuz fiziksel/psikolojik sonuçlar? ölçmede kullan?labilecek geçerli ve güvenilir bir enstrüman oldu?unu göstermi?tir.

Ölçek, toplam 24 maddeden olu?makta olup, kullan?c?lar?n deneyimlerini 5'li Likert tipi bir derecelendirme (0=kesinlikle kat?lm?yorum, 4=kesinlikle kat?l?yorum) format?nda ifade etmelerini istemektedir. Yap?lan analizler, ölçe?in yüksek iç tutarl?l??a (Cronbach Alfa=0.854) ve güçlü kapsam geçerli?i indekslerine (KG?=0.89) sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Anahtar Kelimeler

Cep Telefonu Problemli Kullan?m, Mobil Ba??ml?l?k, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Psikolojik Ölçek, Ak?ll? Telefon Kullan?m?, Kapsam Geçerli?i.

Yazarlar

Çi?dem Tekin

Amaç

Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin mobil cihaz kullan?m al??kanl?klar?n?n yol açt??? potansiyel sorunlar? ve ba??ml?l?k düzeylerini psikolojik ve davran??sal aç?dan ölçmektir. Ölçek, cep telefonunun a??r? kullan?m?n?n bireyin günlük ya?am, sosyal çevre ve fiziksel sa?l?k üzerindeki olumsuz etkilerini tespit etmeyi hedefler.

Ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas?, Türkiye'deki akademik ara?t?rmac?lar ve klinisyenler için, özellikle genç yeti?kinler aras?nda h?zla artan problemli kullan?m e?ilimlerini standart ve güvenilir yöntemlerle inceleme imkan? sunmu?tur. Bu sayede, cep telefonu ba??ml?l??? riski ta??yan bireylerin erken tespiti ve müdahale programlar?n?n geli?tirilmesi desteklenmektedir.

Yap?

Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i, mobil cihaz kullan?m?n?n patolojik boyutlar?n? yans?tan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, genellikle literatürde kabul gören ve uyarlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

çal??mas?nda da desteklenen üç ana alt boyuta sahiptir:

Ba??ml?l?k (Addiction): Bireyin telefondan uzak kald???nda ya?ad??? anksiyete, huzursuzluk ve kontrol kayb? gibi yoksunluk belirtilerini ifade eder (Örn: "Cep telefonum çekmedi?i zaman çok sinirlenirim.").
Sosyal ?li?kilerdeki Bozulma (Impairment in Social Relations): Cep telefonu kullan?m?n?n yüz yüze etkile?imlerin önüne geçmesi, sosyal izolasyon veya ileti?im tercihlerindeki kaymay? içerir (Örn: "Biriyle konu?maktansa o ki?iye SMS yazmay? tercih ederim.").
Kullan?m?n Olumsuz Sonuçlar? (Negative Outcomes): A??r? kullan?ma ba?l? olarak ortaya ç?kan fiziksel rahats?zl?klar (a?r?), akademik veya mesleki performansta dü?ü? gibi somatik ve i?levsel sonuçlar? kapsar (Örn: "Cep telefonu ile çok mesaj yazd???m için sonras?nda parmaklar?m?n a?r?d??? olmu?tur.").

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik analizleri, a??rl?kl? olarak Kapsam Geçerlik ?ndeksi (KG?) hesaplamalar? üzerinden yürütülmü?tür. Uzman de?erlendirmelerine dayanan bu indeksler, maddelerin ölçülmek istenen yap?y? ne derece temsil etti?ini güçlü bir ?ekilde göstermi?tir.

Analiz sonuçlar?na göre, ölçe?in alt boyutlar?na ait Kapsam Geçerlik ?ndeksi (KG?) de?erleri ?unlard?r:

Birinci alt boyuta ait maddelerin KGO ortalamas? al?narak bulunan KG? de?eri: **0.92**.
?kinci alt boyuta ait KG? de?eri: **0.80**.
Üçüncü alt boyuta ait KG? de?eri: **0.95**.

Cep Telefonu Problemli Kullan?m Ölçe?i'ne ait tüm KGO'lar?n ortalamas? al?narak, ölçe?in genel Kapsam Geçerlik ?ndeksi (KG?) **0.89** olarak hesaplanm??t?r. Bu yüksek de?er, ölçe?in yap?sal kapsam?n?n tatmin edici düzeyde oldu?unu ve amaçlanan yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarl?l?k ve zamana kar?? kararl?l?k olmak üzere iki temel yöntemle test edilmi?tir. ?ç tutarl?l?k analizi için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s? **0.854** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, psikometrik standartlara göre ölçe?in maddeleri aras?nda yüksek düzeyde bir iç tutarl?l???n mevcut oldu?unu göstermektedir.

Zamana kar?? kararl?l??? de?erlendirmek amac?yla gerçekle?tirilen test-tekrar test analizinde, ölçe?in toplam puan? için korelasyon katsay?s? **0.86** olarak tespit edilmi?tir. Bu yüksek korelasyon, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? ve kararl? sonuçlar üretti?ini ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Cep Telefonu Problemli Kullan?m Ölçe?i'nin yap?sal geçerli?i, kaynakta belirtilen üç farkl? alt boyuta dayand?r?lmaktad?r: Ba??ml?l?k, Sosyal ?li?kiler ve Sonuçlar. Bu alt boyutlar?n varl???, uyarlama çal??mas?nda bir faktör analizinin (muhtemelen Do?rulay?c? veya Aç?klay?c? Faktör Analizi) gerçekle?tirildi?ini ve ölçe?in 24 maddesinin bu üç faktör alt?nda topland???n? i?aret etmektedir.

Üç faktörlü yap?, problemli mobil kullan?m?n tek bir boyut yerine, davran??sal, sosyal ve fiziksel bile?enleri içeren karma??k bir yap? oldu?unu vurgulamaktad?r. Bu faktör yap?s?, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, sadece genel bir puan yerine, problemli kullan?m?n hangi spesifik alanda yo?unla?t???n? anlama imkan? sunar.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?)

Format: 24 maddeden olu?an, ka??t-kalem veya dijital ortamda uygulanabilen öz bildirim ölçe?i.

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Popülasyon (Özellikle ergenler ve genç yeti?kinler gibi yo?un mobil telefon kullan?c?lar?.)

Age Group: Yeti?kinler ve Genç Yeti?kinler

Population Details: Ölçek, ?nönü Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü taraf?ndan Türkçe'ye uyarlanm??t?r.

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktad?r. Yan?t seçenekleri 0 (kesinlikle kat?lm?yorum) ile 4 (kesinlikle kat?l?yorum) aras?nda puanlanmaktad?r. Ölçekten al?nan toplam puan?n yüksek olmas?, cep telefonu problemli kullan?m düzeyinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Problemli Telefon Kullan?m?, PU Ölçe?i, Psikometrik Ölçek, Güvenirlik Analizi, Kapsam Geçerli?i, Çi?dem Tekin, Mobil Cihaz Ba??ml?l???.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: cigdem.tekin@inonu.edu.tr

Correspondence Address: ?nönü Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Malatya, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2012 (Uyarlama ve geçerlik/güvenirlik çal??mas?n?n yap?ld??? y?l).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Çi?dem Tekin ile do?rudan e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için izin ve ücret bilgileri yazar taraf?ndan sa?lanmal?d?r. ?leti?im e-posta adresi: cigdem.tekin@inonu.edu.tr.

Kaynaklar

Tekin, Ç. (2012). *Cep telefonu problemli kullan?m (PU) ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?*. (Yay?nlanm?? Yüksek Lisans Tezi). ?nönü Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cep-telefonu-problemli-kullanim-pu-olcegi-toad.pdf

Cep Telefonu Problemli Kullan?m (PU) Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek toplam 24 maddeden olu?maktad?r. A?a??da örnek maddeler ve ait olduklar? alt boyutlar listelenmi?tir:

Cep telefonum çekmedi?i zaman çok sinirlenirim. (Ba??ml?l?k alt boyutu)
Biriyle konu?maktansa o ki?iye SMS yazmay? tercih ederim. (Sosyal ili?kiler)
Cep telefonu ile çok mesaj yazd???m için sonras?nda parmaklar?m?n a?r?d??? olmu?tur. (Sonuçlar)

ARABPSYCHOLOGY.COM